RECHT OP ANTWOORD

informatie voor ouders

kinderen, drugs en de wet

VAD

Auteur
Filip Van Hende, advocaat

Redactie
Mia De Bock, stafmedewerker VAD
Werkgroep Consult: Anja Michiels (VAGGA/Altox), Christ'l Sewerin (VAGGA/Altox), Griet Vigoureux (VAGGA/Altox), Herbert Jenaer (CAD Limburg), Hilde De Neve (CGG Eclips/CAT-Infopunt), Liesbeth Noens (De Kiem), Tomas Van Reybrouck (CGG Eclips/CAT-preventiehuis).

Met dank aan
Min Berghmans, juriste OSBJ
Kwinten Van der Borght, notarieel jurist
alle ouders die feedback gegeven hebben op deze brochure

Vormgeving en druk
www.epo.be

Contactgegevens
Vereniging voor Alcohol- en andere drugproblemen vzw
Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel
T 02 423 03 33 | F 02 423 03 34 | www.vad.be | vad@vad.be

Verantwoordelijke uitgever
Frieda Matthys, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel

VERENIGING VOOR ALCOHOL- EN ANDERE DRUGPROBLEMEN vzw

DE DRUGLIJN
078-15-10-20

INHOUD

INTRO

Elke ouder met opgroeiende kinderen worstelt wel eens met vragen over wederzijdse rechten en plichten: wat kan, wat mag, wat moet? Dit is zeker zo voor ouders met druggebruikende kinderen. Gezinnen met druggebruikende kinderen staan immers onder hoge druk. Zorgen en stress kunnen er danig escaleren. Een juridische aanpak brengt soms soelaas. Dan is het belangrijk te weten welke juridische wegen u kan bewandelen.

We selecteerden de meest gestelde juridische vragen en geven daarop een zo duidelijk mogelijk antwoord. Omdat we niet àlle vragen kunnen opnemen en omdat elke situatie uniek en vaak complex is, bevat deze brochure ook adressen waar u juridisch advies voor uw persoonlijke situatie kan inwinnen.

We wensen niet de indruk te wekken dat elk probleem via de juridische weg beantwoord kan worden. We willen wél zeggen dat een juridische aanpak een aanleiding kan zijn voor een meer pedagogische aanpak, waarbij 'grenzen stellen' vaak cruciaal blijkt. Waar ouders op hun rechten staan, zullen jongeren geconfronteerd worden met duidelijkere grenzen. Een juridisch antwoord betekent voor ouders vaak ruimte om, ondanks alle stress en zorgen, toch nog voor zichzelf te zorgen. Of zoals advocaat Filip Van Hende het formuleert: “Van zodra ouders vaststellen dat het samenleven met eigen meerderjarige kinderen niet meer leefbaar is, moeten ze ook voor zichzelf zorgen. De opvoeding is voorbij en de kinderen hebben hun kansen gehad. Men moet verder kunnen met het eigen leven, ook dat is een recht.”

VAD

OUDERS STELLEN VRAGEN

ONDERHOUDSPLICHT & AANSPRAKELIJKHEID

1 "Onze zoon M. (20 jaar) woont op een studio. Hij heeft geen inkomen. De laatste jaren ging het heel moeilijk op school en hadden we thuis veel problemen met hem (hij spijbelde, had slechte schoolresultaten, was brutaal en agressief, hield met ons geen rekening,...). Hij gebruikt(e) regelmatig XTC en speed om uit te gaan. Omwille van deze problemen kon hij niet langer meer thuis wonen. Wij betalen nog gedurende één jaar zijn studio. Hij wil nu opnieuw studeren en vindt dat wij dit moeten betalen. Bestaat er voor ouders ook 'onderhoudsplicht' van meerderjarige kinderen? Zelfs als je weet dat ze al hun geld aan drugs besteden?"

Ouders hebben de verplichting levensonderhoud, opvoeding en een passende opleiding te verschaffen aan hun kinderen. Die worden weliswaar meerderjarig op 18 jaar, maar vrijwel nooit is de 'opvoeding' op die leeftijd afgewerkt. Vaak studeren de kinderen nog. In principe moet men de kinderen steunen in hun opvoeding en ontwikkeling tot deze afgerond is. Dit is dus afhankelijk van de mogelijkheden van het kind, maar ook van de ouders. In een kroostrijk gezin met beperkte financiële mogelijkheden is de onderhoudsplicht beperkter dan in een gezin met een hoge levensstandaard. Zelfs wanneer het kind al eens mislukt in een studiejaar, moet het de mogelijkheid hebben om zich te herpakken. Veralgemenend kan men zeggen dat de periode van de opvoeding en opleiding loopt zolang de kinderen recht geven op kindergeld (een aantal lang lopende studies niet

• • •

te na gesproken). Van zodra het kind recht heeft op een vervangingsinkomen (na de wachttijd na studies) of een eigen inkomen heeft, vervalt de eigenlijke onderhoudsplicht, behalve wanneer het kind ‘behoeftig’ is (dit wil zeggen als er geen inkomsten zijn of als er geen mogelijkheid is om inkomsten te verwerven).

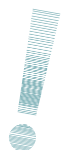
Maar tegenover die plicht van ouders staat ook een plicht van het kind: zijn best doen, en dus in dit geval studeren. Als het gaat om een ernstige poging om zich te herpakken, zal uw zoon inderdaad een steun kunnen opeisen, desnoods via de vrederechter. Als uw zoon echter niet naar de les gaat, niet studeert, kan de steun wel degelijk worden opgezegd. Van uw zoon wordt verwacht dat hij zijn schoolresultaten aan u meedeelt. Of u verwittigt als hij gestopt is met zijn studies.

2 "Mijn dochter L. (20 jaar) was in het middelbaar een modelleerling. Goede prestaties, veel vriendinnen, interesse in heel veel zaken. Daarna heeft ze hogere studies aangevat en toen ging het van kwaad naar erger: we zagen haar nog nauwelijks thuis, studeren deed ze helemaal niet, ze rookte joints, was niet meer aanspreekbaar,... Kortom, we herkenden haar niet meer. Haar eerste jaar was een complete mislukking. We gaven haar de kans om haar jaar te dubbelen, met de afspraak dat ze het anders zou aanpakken. Daar is niets van in huis gekomen. Niets interesseert haar nog, maar ze eist wel haar wekelijks zakgeld. We weigerden nog geld te geven om haar op die manier onder druk te zetten om werk te zoeken (momenteel woont ze op kot). Uiteindelijk kreeg ze steun van het OCMW, zodat ze nog verder zou kunnen studeren. Studeren doet ze helemaal niet. Ze beweert dat het OCMW aan ons het geld zal terug vragen. Is dat zo? Kunnen vanuit het OCMW geen maatregelen getroffen worden zodat ze aan het werk gaat?"

Uw dochter heeft de kansen gekregen die haar ouders haar moesten geven: de kans om te studeren, met inbegrip de kans om zich te herpakken. Ze heeft die kans niet gegrepen, en dit duidelijk door haar eigen gedrag. Ze is meerderjarig en heeft daardoor recht op OCMW-steun. In dit geval zal deze steun beperkt zijn tot het strikte minimumleefloon als alleenstaande. Het OCMW kan het verlenen van de steun inderdaad afhankelijk maken van de bereidheid tot werken of het volgen van opleidingen. Of die steun teruggevorderd wordt van de ouders is een autonome beslissing van het OCMW, waarbij vooral de verhouding tussen de ouders en het kind in overweging genomen wordt. Als de terugvordering de gespannen verhouding nog meer zou verslechten, ziet men daar meestal van af. Maar als dit niet het geval is, is het logisch dat ouders, die het financieel aankunnen, bijdragen.

3 "Ik ben te weten gekomen dat mijn dochter (18 jaar) met haar vrienden, waaronder ook minderjarigen, regelmatig joints rookt bij ons in huis (uiteraard als we er zelf niet zijn). Ook cocaine zouden ze soms gebruiken. Ze kweekt ook zelf haar cannabis op de kamer en heeft daar drie planten staan. Ze wil de planten niet wegdoen. Er loopt hier nog een klein kind van vijf jaar rond. In welke mate kan ik hiervoor vervolgd worden? Wat als ik zelf de politie inlicht? Wat zijn dan de mogelijke gevolgen voor haar? Zij houdt totaal geen rekening met haar jongere broertje."

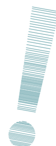

Alles wat uw dochter doet, is strafbaar. De huidige drugwet laat het bezit en gebruik van cannabis door meerderjarigen toe, maar slechts in beperkte mate. Men mag maximaal één vrouwelijke cannabisplant telen en drie gram cannabis bezitten. Bovendien wordt het gebruik in aanwezigheid van minderjarigen als verzwarende omstandigheid beschouwd. Uiteraard zijn het bezit en gebruik van cocaïne niet toegelaten zodat een klacht bij de politie zonder twijfel tot een gerechtelijke tussenkomst zal leiden. Er zal in ieder geval een proces-verbaal opgemaakt worden. Dit zal worden doorgestuurd naar het parket. Als blijkt dat uw dochter minderjarigen aanzet tot gebruik van cocaïne, zal een vervolging door de rechtbank nog moeilijk te vermijden zijn.

Druggebruik gemakkelijk maken door het ter beschikking stellen van een ruimte kan inderdaad worden vervolgd maar de onderzoekers weten ook wel snel of u dit opzettelijk doet dan wel of u de toestand lijdzaam ondergaat. In de praktijk gebeurt het zelden dat ouders vervolgd worden als ze zelf geen actieve medewerking hebben verleend. Toch verwacht men meer controle én tussenkomst van de ouders als er minderjarigen in het spel zijn. Dan zou u, bij erge nalatigheid, toch kunnen bestraft worden als medeplichtig met uw dochter.

SCHULDEN

4 "Onze zoon A. (23 jaar) woont nog bij ons in, net als zijn zus K. (22 jaar). Hij heeft geen job. Op dit ogenblik is hij ook niet actief op zoek naar werk. Zijn enige tijdsinvulling is regelmatig naar vrienden gaan om te blowen. Om zich te verplaatsen gebruikt hij het openbaar vervoer (hij mag niet meer met onze wagen rijden omdat hij steeds onder invloed is). Onze zoon rijdt echter regelmatig zonder vervoersbewijs en kreeg hiervoor reeds verschillende boetes van de vervoersmaatschappij. Ben ik verplicht die boetes te betalen? Hij heeft zelf geen inkomen."

Een boete is een straf. Een straf is altijd persoonlijk. U kan als ouder van een meerderjarige nooit gehouden zijn tot het betalen van een boete, ook al woont uw zoon nog thuis. Wie dat wel doet, bewijst zijn kind geen dienst. De zin van de straf gaat verloren als de ouder ze overneemt.

Is het kind echter minderjarig, dan moeten de ouders wel degelijk tussenkomen. Dit belet hen echter niet om het kind, bijvoorbeeld via een vakantiejob, het bedrag te laten terugbetalen zodat de opvoedkundige waarde van de straf behouden blijft.

5 "Mijn zoon P. is 36 jaar. Officieus woont hij samen met zijn vriendin. Officieel staat zijn verblijfsadres bij ons genoteerd. Hij werd meermaals veroordeeld wegens agressie ten aanzien van zijn vriendin, die – net als onze zoon – drugs gebruikt. Hij kreeg hiervoor geldboetes. Maar hij heeft geen inkomen en kan die boetes niet betalen. Kan de deurwaarder bij ons die boetes komen verhalen? Moet ik daar dan voor opdraaien? Wat kan ik doen om dat te voorkomen?"

Er ontstaan altijd grote moeilijkheden als de administratieve toestand niet overeenkomt met de werkelijke toestand. De juridische wereld kan immers alleen rekening houden met de officiële, administratieve gegevens. Dus zal men voor de uitvoering van boetes en schulden aan de officiële deur komen kloppen, in dit geval die van u, als ouders. Boetes zijn echter persoonlijke straffen die bij niet-betaling worden omgezet in een vervangende gevangenisstraf die uiteraard alleen door uw zoon moet worden uitgezeten. Als men toch opteert voor de uitvoering van de geldboete of de inning van een schuld, kan men inderdaad beslag leggen op de goederen van uw zoon ... in het ouderlijke huis. De gerechtsdeurwaarder die belast is met de uitvoering kan echter niet zien aan de goederen van wie ze zijn, en kan dus ook de goederen van de ouders in beslag nemen, juist omdat het officieel ook om het huis van de zoon gaat. Om dit te vermijden is het aangewezen alle mogelijke eigendomsdocumenten zorgvuldig bij te houden. Dat kunnen in de eerste plaats facturen zijn, maar ook leveringsbons, bestelbons, garantiebewijzen. Uiteindelijk zal de beslagrechter oordelen of die goederen al dan niet worden verkocht. Hierbij houdt de rechter natuurlijk rekening met de werkelijkheid, die er vaak in bestaat dat het kind nog nooit of zelden inkomsten heeft gehad en dus wellicht ook geen meubels of andere waardevolle goederen heeft verworven. Toch is het een vrij dure procedure die beter vermeden wordt door uw zoon officieel te laten verhuizen.

6 "Mijn dochter K. (17,5 jaar) zit urenlang aan haar computer. Alhoewel zij geen kredietkaart heeft, lukt het haar toch via internet allerhande impulsieve aankopen te doen. Nu teert zij nog op het geld dat zij met weekendjobs verdient. Kan ik haar rekeningen controleren? Als zij niet betaalt, moet ik daar dan voor opdraaien? Kunnen we juridische stappen ondernemen om te verhinderen dat zij nog aankopen doet via internet?

Toen ze nog een baby was, hebben we voor haar een spaarrekening geopend (op haar naam), waarop jaarlijks een bedrag wordt gestort (gaat automatisch jaarlijks van onze rekening). Vanaf haar 18 jaar kan zij over dit bedrag beschikken. Omdat we bang zijn dat zij dit geld zal verkwisten, zouden wij graag zelf kunnen beslissen op welke leeftijd zij dit bedrag krijgt. Kan dit op eenvoudig verzoek aan de bankinstelling of moeten we hiervoor naar de vrederechter? Kunnen we dit nog wijzigen?"

Uw dochter is bijna meerderjarig en dus is er niet veel meer te verhelpen aan het financiële beheer van haar eigen gelden. Het principe is wel dat de ouders tot aan de meerderjarigheid het beheer hebben over de persoon en de goederen van de minderjarige kinderen, maar men begrijpt natuurlijk dat er een grijze zone is tussen pakweg 15 en 18 jaar, waar de kinderen veelal eigen gelden hebben verworven door studentenjobs, babysitting, nieuwjaars- en verjaardagsgelden enzovoort. Over dit zelf verdiende geld kan uw dochter vrij beschikken.

Een minderjarige kan zonder tussenkomst van de ouders een spaarrekening of depositorekening openen. Elk van de ouders heeft het recht informatie op te vragen met betrekking tot de opening van het boekje en de verrichtingen die de minderjarige hierop heeft uitgevoerd. Zolang de minderjarige de leeftijd van 16 jaar niet heeft bereikt, kan hij zelf geen enkel bedrag opvragen op het door hem geopende boekje. Alleen de ouders zijn hiertoe bevoegd.

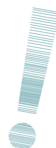
De ouders, die inderdaad verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de eventueel door hun minderjarige kinderen afgesloten contracten, kunnen deze via de rechtbank laten nietig verklaren als duidelijk blijkt dat deze afgesloten zijn tegen het belang van de minderjarige (bijvoorbeeld als

• • •

de jongere zich een bepaalde uitgave niet kan veroorloven met zijn beperkte financiële middelen of als de handelaar een buitensporig bedrag gevraagd heeft). Op die manier moeten ouders dan ook niet opdraaien voor de schulden van hun minderjarig kind.
Van zodra uw dochter 18 is, is zij volledig verantwoordelijk voor haar eigen schulden. U bent bijgevolg niet verantwoordelijk om de schuld van uw meerderjarig kind te betalen, tenzij u zich borg hebt gesteld. Vanaf haar 18 jaar kan zij ook beschikken over de gelden van de spaarrekening die u op haar naam afgesloten hebt. Zolang zij geen 18 is, kan u daar als ouder zelf geld van terugnemen, nodig voor de opvoeding van uw dochter.

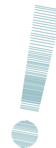
7 “Onze zoon van 19 woont zelfstandig (hij kreeg van ons nog onderhoudsgeld op voorwaarde dat hij niet meer thuis komt). Als mijn echtgenote niet thuis is, komt onze zoon toch nog aan de deur en één keer is een ruzie geëscaleerd en gooide hij de ruiten in. Kan ik voor de schadevergoeding mijn verzekeringspolis (de familiale verzekering) aanspreken?”

De familiale verzekering of gezinspolis dekt de schade die veroorzaakt wordt aan derden door de inwonende kinderen, al dan niet meerderjarig. De schade aan uw eigen huis wordt dus niet gedekt door deze polis omdat deze schade niet ‘aan derden’ is maar aan uw eigen huis.

Als uw zoon elders gedomicilieerd is, dekt de familiale polis evenmin de schade die door een derde (want dat is uw zoon voor de verzekering) wordt veroorzaakt. Wel kunnen de ouders de schade, veroorzaakt door hun eigen, meerderjarig en zelfstandig wonend kind, veroorzaakt aan hun goederen, trachten te recupereren (terugvorderen bij hun kind). Hierbij kan u een beroep doen op de rechtsbijstand die vaak voorzien is als bijkomende waarborg bij de gezinpolis. U hoeft dan de advocaat- en gerechtskosten niet uit eigen zak te betalen.

8 "Onze zoon van 22 woont nog bij ons. Hij krijgt momenteel een leefloon. Al zijn geld gaat naar drugs. Hij maakt ook volop schulden. We vrezen dat een van de dagen een deurwaarder aan huis komt en niet enkel zijn spullen maar ook de onze zal meenemen. Kunnen we ons hiertegen al beschermen? Is het raadzaam om nu al een advocaat te raadplegen? Is het duur om een beroep te doen op een advocaat? Kunnen we voor onze vraag ook persoonlijk advies vragen bij een advocaat? Hoeveel zou dit kosten? Wanneer kun je een beroep doen op een pro-Deoadvocaat? En waar vind ik die?"

Omdat uw zoon nog altijd thuis woont, kan u inderdaad in problemen geraken als de gerechtsdeurwaarder beslag legt op roerend goed. De deurwaarder zal bij u aanbellen om bezittingen van uw zoon aan te slaan en openbaar te verkopen. Omdat het in de praktijk niet altijd duidelijk is welke goederen van u zijn en welke van uw zoon, kunnen dus ook uw goederen in beslag genomen worden (zie ook p.12).

U hebt er dan ook belang bij alle mogelijke bewijsstukken van eigendom op uw naam te kunnen voorleggen: aankoopfacturen, garantiebewijzen en kastickets bijvoorbeeld. Aan te raden is dat uw zoon een eigen officiële woonplaats heeft. Op die manier hoeft u geen deurwaardersbezoek te vrezen.

Als uw zoon een leefloon krijgt en toch veel schulden maakt, lijkt budgetbeheer noodzakelijk. Hierbij worden de betalingen van de schulden gecentraliseerd en beheerd door de sociale dienst van het OCMW, die dan aan uw

zoon een leefloon uitkeert dat net voldoende is om de dagelijkse kosten te dragen. Dit budgetbeheer kan niet verplicht opgelegd worden door het OCMW. Meestal kan in het OCMW ook juridisch advies verkregen worden.

Men kan inderdaad niet snel genoeg advies inwinnen en dus, indien nodig, een advocaat raadplegen. Bij veel advocaten is een eerste advies gratis (een telefoontje vooraf kan u hierover duidelijkheid geven). Een pro-Deoadvocaat kan u vinden door een vraag te richten aan het Bureau voor Juridische Bijstand (zie p.49 voor adressen), dat zich bevindt bij elke rechtbank van eerste aanleg. De toekenning van een pro-Deoadvocaat is gebonden aan inkomstencriteria. Voor een alleenstaande is een pro-Deoadvocaat volledig kosteloos als de persoon een inkomen heeft van maximum 822 euro netto per maand. Het is gedeeltelijk kosteloos (het bureau voor juridische bijstand bepaalt welk deel uit eigen zak zal moeten betaald worden) als men een inkomen heeft tussen 822 en 1.056 euro netto per maand.

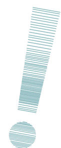
Voor gehuwden, samenwonenden of alleenstaanden met personen ten laste gelden de volgende tarieven:

- Volledig kosteloos: maximum 1.056 euro/maand (netto gezinsinkomen) + 139,52 euro per persoon ten laste. Met één persoon ten laste mag uw gezinsinkomen dus maximaal 1.195,52 euro netto per maand bedragen, met twee personen is het maximale gezinsinkomen 1.335,04 euro netto per maand, en met drie personen 1.474,56 euro netto per maand.
- Gedeeltelijke kosteloos: tussen 1.056 euro en 1.289 euro per maand (= netto gezinsinkomen) + 139,52 euro netto per maand per persoon ten laste.
- Met één persoon ten laste mag uw gezinsinkomen dus maximaal 1.428,52 euro netto per maand bedragen; met twee personen ten laste 1.568,04 euro netto per maand en met drie personen ten laste 1.707,56 euro netto per maand.

Deze cijfers worden voortdurend aangepast aan het indexcijfer van de consumptieprijzen. Deze cijfers dateren van 1 mei 2008 (www.advocaat.be).

BLOED- OF URINETEST

9 "W., mijn zoon van 23, rijdt af en toe met de wagen. Ik weet dat hij regelmatig hasj gebruikt maar hij beweert dat hij nooit onder invloed rijdt. Wat als de politie hem bij een verkeerscontrole onderwerpt aan een urine- of bloedtest? Zelfs als er geen uiterlijke tekenen zijn van gebruik? Kan de politie hem zomaar onderwerpen aan een urine- of bloedtest?"

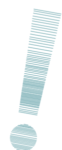
De controles van de verkeerspolitie kunnen net zo goed slaan op het rijden onder invloed van hasj als van andere drugs. Zoals bij de alcoholtest zijn ook hier duidelijke normen, die bij overschrijding aanleiding geven tot boetes en eventuele intrekking van het rijbewijs.

De controle bestaat uit twee delen. Het eerste deel omvat een checklist van uiterlijke kenmerken (spraak, verkleinde of uitgezette pupillen, mentale verwarring,...) en vier standaardproefjes (de wijsvinger verschillende keren naar de punt van de neus brengen, 30 seconden op één been staan,...) die er kunnen op wijzen dat de bestuurder onder invloed van drugs is. Als deze tests aanwijzen dat de bestuurder onder invloed is, dan gaat de politie over tot het tweede deel van de controle en wordt ter plaatse een urinetest afgenomen en onderzocht. Als deze test positief is (dus aangeeft dat de bestuurder gebruikt heeft), wordt een dokter opgeroepen om bloed af te nemen.
Hasj blijft meerdere dagen na het gebruik ervan opspoorbaar in urine en bloed. Wie nog sporen van druggebruik van dagen of weken terug in zijn lichaam heeft, maar niet 'onder invloed' is op het moment van de controle, zal waarschijnlijk de checklist en de standaardproefjes goed doorlopen. Er zal dan weinig reden zijn voor de politie om een urinetest af te nemen.

Controle op alcohol- of druggebruik gebeurt ook bij personen die betrokken zijn bij een verkeersongeval (ook bij de slachtoffers). Wie onder invloed van drugs een verkeersongeval veroorzaakt, kan geconfronteerd worden met een verzekering die weigert tussen te komen, net zoals bij rijden onder invloed van alcohol. De verzekering zal dan eerst het slachtoffer vergoeden, maar nadien de gedane uitgaven terugeisen van de verzekerde.
Aangeraden hierbij is dat de verzekering op naam van uw zoon staat, zeker indien hij de hoofdbestuurder van de wagen is. Indien de autoverzekering nog op uw naam staat en uw zoon veroorzaakt een ongeluk, dan kan de verzekering weigeren tussen te komen (verzekeringsmaatschappijen zijn hierin de laatste tijd strenger geworden) en zijn alle kosten te uwen laste.

10 "Ik (moeder van L.) vond recent een pakketje met wit poeder in de kast van mijn dochter (17 jaar). Na een confrontatie met haar blijft ze aangeven dat ze niet gebruikt en dit enkel bijhoudt voor een vriendin. De laatste tijd doet ze echter vreemd. Haar resultaten op school gaan achteruit. Ze houdt zich niet meer aan afspraken. Ze gaat heel snel naar haar kamer. Mag ik mijn kind onderwerpen aan een urinetest op basis van vermoeden van gebruik? Om zeker te weten of ze gebruikt?"

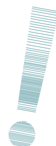

Er is geen wet die zegt dat u uw kind niet mag onderwerpen aan een urinetest. Het is echter wél zo dat uw kind ook een aantal rechten heeft, zoals het recht op privacy en het recht op fysieke integriteit, waardoor u een urinetest niet zomaar kan afdwingen.

We kunnen de vraag ook vanuit pedagogische en praktische hoek bekijken. Wat doet u bijvoorbeeld als uw kind een urinetest weigert? U kan uw kind praktisch gezien moeilijk verplichten een test te ondergaan. Verder kan u zich afvragen wat de eventuele consequenties van een (voorstel tot) test zijn. Stel dat uw dochter níet gebruikt en u legt haar een test op, dan kan dit een sfeer van wantrouwen creëren. Stel dat uw dochter wél gebruikt en ze voert de door u opgelegde test uit, dan hebt u nog geen zekerheid over het resultaat. Ze kan immers met de urine geknoeid hebben (drugvrije urine van iemand anders gebruiken, de urine vermengen met andere vloeistoffen zoals appelsap,...). Valt de test toch positief uit (en is het dus duidelijk dat uw kind gebruikt heeft), dan hebt u weliswaar 'bewijsmateriaal', maar vaak is er wederzijds dan al zo'n spanning en wantrouwen ontstaan dat een open en opbouwend gesprek over het druggebruik niet evident is.

BEWIJS VAN GOED GEDRAG EN ZEDEN

11 “Ik ben een alleenstaande moeder en heb een zoon (K.) die 19 jaar is. Hij gebruikt regelmatig cannabis, XTC en speed. Dit geeft vaak aanleiding tot spanningen. Recent kwam hij in de gevangenis terecht omdat hij betrokken was bij een vechtpartij. Hij kreeg van de rechtbank een boete opgelegd van 1.000 euro. Komt dit feit op zijn strafregister? Kan hij dan nog een attest van goed gedrag en zeden krijgen? Wanneer krijgt men herstel van bewijs van goed gedrag en zeden?”

Als uw zoon in de gevangenis heeft gezeten, kan dit in voorhechtenis geweest zijn. Dat betekent nog niet dat hij later ook schuldig zal worden verklaard. Voorhechtenis komt niet op het uittreksel van het strafregister (sedert 2007 spreekt men niet meer van een bewijs van goed gedrag en zeden maar van een uittreksel van het strafregister). Als hij echter is opgepakt om een straf uit te zitten, is hij wel degelijk veroordeeld en zal dit feit op zijn strafregister staan en dus ook op het uittreksel ervan. In dat geval krijgt hij een uittreksel waar de veroordeling op staat. Uiteraard kan dit nadelig zijn, bijvoorbeeld bij een sollicitatie, waar men toch vaak een dergelijk bewijs vraagt.

Lichtere straffen (in principe een gevangenisstraf van minder dan zes maanden) verdwijnen na een korte tijd automatisch van het uittreksel (namelijk na één jaar voor politiestraffen en na drie jaar voor correctionele straffen tot

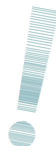

• • •

zes maanden). Voor de zwaardere straffen moet er een verzoek worden ingediend tot eerherstel. Dit kan vanaf drie jaar na de uitboeting van de straf (dus uitzitten van de vrijheidsberoving of betaling van de boete). De procedure verloopt op verzoek aan de Procureur des Konings. Dit kan met een gewone brief. Men checkt dan via een beperkt onderzoek of men aan de voorwaarden voldoet en of er ondertussen geen nieuwe feiten zijn gepleegd. Uiteindelijk spreekt het Hof van Beroep het eerherstel uit. Reken toch zeker op minstens zes maanden wachttijd.

DRUGS EN DE SCHOOL

12 "Onze dochter is 16 jaar. Recent werden we gecontacteerd door de directie van de school. Ze werd betrapt op blowen op de school. Toen heeft de directie eerst de politie verwittigd. Mijn dochter en haar vrienden zijn niet meegenomen naar het politiekantoor maar wel op school ondervraagd. De school beweert dat ze verplicht is illegaal druggebruik te melden aan de politie. Is dat wel zo? En kan de politie zomaar mijn kind ondervragen zonder dat ik erbij ben? Mijn dochter is nu ook voor een paar dagen geschorst."

Het specifieke wettelijke beleid met betrekking tot hasj geldt niet voor minderjarigen en al zeker niet op school (zie p. 35 'Minderjarigen die illegale drugs bezitten/of gebruiken'). Er is echter geen aangifteplicht voor de school, met andere woorden: de school kan niet gestraft worden als ze aan de politie niet meldt dat er een leerling betrapt is op druggebruik. Ook al is er geen sprake van verplichting, toch verwàcht de politie wel dat de directie dergelijke feiten aangeeft. Zo kan de politie onderzoeken of er geen sprake is van dealen. Ook bezit en gebruik kunnen op die manier in kaart gebracht worden. (Als leerlingen dealen, is het zeker aangewezen dat de school hiervan aangifte doet bij de politie. Bij gebruik en bezit van drugs is het belangrijk dat de school maatregelen neemt ten aanzien van de jongere. Dit kan zowel een straf zijn – bijvoorbeeld schorsing – als het verwijzen naar de hulpverlening.)

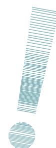
...

Wanneer de politie een minderjarige verdachte ondervraagt in verband met druggebruik, dan kan u als ouder niet terugvallen op een wettelijke regeling om tijdens de ondervraging aanwezig te zijn. In de praktijk blijkt echter dat ouders er vaak bij mogen zijn als ze het aan de politie vragen. Meestal licht de politie de ouders vooraf in en geeft ze hen de mogelijkheid tot aanwezigheid tijdens het verhoor, tenzij dit het onderzoek zou schaden. Daarnaast is het ook aangewezen dat de schooldirectie u als ouder verwittigt over de intentie van de politie om over te gaan tot ondervraging.

Wordt er een proces-verbaal opgemaakt, dan is de politie verplicht u als ouder zo snel mogelijk te verwittigen.

HUISZOEKING

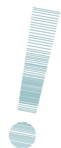
13 "Mijn zoon is 20 jaar en gaat regelmatig naar Nederland om zich te bevoorraden van cannabis. Af en toe verkoopt hij drugs door aan vrienden. Een van deze vrienden werd opgepakt en gaf de naam van onze zoon door aan de politie. Onze zoon werd opgeroepen voor een verhoor. Mogelijk komt de politie ook nog thuis. Kan ik als ouder van een meerderjarige een huiszoeking naar drugs weigeren? Beperkt deze huiszoeking zich tot de kamer(s) van de meerderjarige?"

Als de politie aan de deur staat en vraagt of ze een huiszoeking mag doen, kan u dit inderdaad weigeren. De woning is immers beschermd door de grondwet. Maar als de politie merkt dat ze op vrijwillige basis niet binnen raakt, kan ze een huiszoekingsbevel vragen. Aangezien dit een bevel is van een rechter, valt er niets meer te weigeren. Meestal voorziet de rechter wel dat de huiszoeking uitsluitend slaat op de kamer van de inwonende meerderjarige, maar men is natuurlijk ook niet naïef. Drugs kunnen ook verstopt worden in de gemeenschappelijke delen van een huis en dan zal men overal zoeken.

UITHUISZETTING

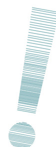
14 "Onze 27-jarige zoon gebruikt regelmatig cocaïne. Hij woont nog altijd thuis. In het verleden is hij voor zijn cocaïnegebruik in begeleiding geweest. Dat is gestopt omdat hij vindt dat hij geen probleem heeft. Op bepaalde momenten is hij niet handelbaar, wordt hij erg agressief en bedreigt hij ons. Bij zo'n crisis contacteren we de politie. We zijn verplicht hem binnen te laten omdat zijn adres officieel bij ons staat. Welke juridische middelen hebben we tot onze beschikking om hem eventueel officieel 'uit huis te zetten'?"

Van zodra u als ouder vaststelt dat het samenleven met uw meerderjarige zoon niet meer leefbaar is, moet u voor zichzelf zorgen. De opvoeding is voorbij en uw zoon heeft zijn kansen gekregen. U moet verder kunnen met uw eigen leven, ook dat is een recht. U kan dan inderdaad een procedure opstarten bij de vrederechter, waarbij gevraagd wordt dat het meerderjarige kind het huis wordt uitgezet. Het is natuurlijk aangewezen om eerst de minnelijke procedure te volgen. Die kan worden opgestart met een eenvoudige brief. De vrederechter organiseert dan een bijeenkomst op zijn kabinet en poogt een regeling uit te werken die door beide partijen, vrijwillig, wordt aanvaard en uitgevoerd. Lukt dit niet, dan zal u uw zoon moeten dagvaarden zodat de vrederechter een vonnis uitspreekt en uw zoon, desnoods met de hulp van de politie, het huis wordt uitgezet. Uiteraard is dit een zeer belastende procedure, maar toch zal de rechter meestal de ouders volgen als blijkt dat de meerderjarige het samenleven echt onmogelijk maakt. Wel wordt het kind voldoende tijd gegund om een andere woning te zoeken. Vaak wordt hierbij doorverwezen naar het OCMW.

HULPVERLENING

15 "Onze zoon is 18 jaar en in samenspraak met ons is hij alleen gaan wonen. Wij betalen nog enkele maanden zijn huur. Op dit ogenblik studeert of werkt hij niet. Hij gebruikt regelmatig LSD en cannabis. Recent kregen we klachten van de huisbaas dat onze zoon te veel lawaai maakt. De laatste tijd doet hij vreemd. Hij reageert zeer achterdochtig op wat we zeggen, slaapt soms nachten niet, is heel depressief, verwaarloost zichzelf. Hij wil van geen hulpverlening weten. Hebben we als ouder juridische middelen tot onze beschikking om ons kind onder dwang te laten behandelen?"

Bij 'onder dwang behandelen' wordt vaak gedacht aan de wet betreffende de bescherming van de geesteszieke (vroeger wel eens 'collocatie' genoemd). Deze wet gaat uit van de bescherming van de geesteszieke, hetzij omdat hij zijn gezondheid en veiligheid ernstig in het gedrang brengt, hetzij omdat hij een ernstige bedreiging vormt voor andermans leven of integriteit. Iedereen die er belang bij heeft, kan deze vraag tot gedwongen opname stellen, maar het verzoek moet worden ondersteund door een 'omstandig geneeskundig verslag' dat niet ouder mag zijn dan vijftien dagen. Dit verzoekschrift wordt ingediend bij de vrederechter van de plaats waar de zieke zich bevindt of woont.

Over het algemeen zal de vrederechter echter de vraag tot gedwongen opname afwijzen omdat, in geval van drugverslaving, aan de basisvereiste van de wet niet is voldaan. Het is moeilijk aan te tonen dat én de veiligheid én de gezondheid van de verslaafde in gevaar zijn en/of dat hij een ernstige bedreiging vormt voor andermans leven of integriteit.

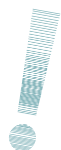
Meestal denkt men aan deze wet bij een opstoot van agressie, maar die is vaak voorbij tegen dat de vrederechter de patiënt te zien krijgt. Bovendien beschouwen de meeste psychiaters drugverslaving niet als een geestesziekte. En aangezien het ook verplicht is om een advies te hebben van een door de vrederechter aangestelde psychiater is de kans klein dat er tot collocatie wordt overgegaan.

Is er samen met de drugverslaving ook sprake van psychotische symptomen (waandenkbeelden, hallucinaties,...), dan kan deze procedure er wel voor zorgen dat de patiënt onder dwang ter observatie in een psychiatrische dienst wordt opgenomen. Binnen 24 uur na indiening van het verzoekschrift bepaalt de rechter de dag en het uur van zijn bezoek aan de persoon wiens opname ter observatie wordt gevraagd. Daarna volgt binnen de tien dagen de uitspraak van de rechter (het al dan niet inwilligen van het verzoek tot opname ter observatie in een psychiatrische instelling).

In extreem ernstige gevallen kan een spoedprocedure opgestart worden. Deze procedure kan ingezet worden door de politie. De politiefunctionaris zal dan contact opnemen met de Procureur des Konings. Verdere informatie over deze procedure kan u verkrijgen bij het vredegerecht in uw buurt of bij het plaatselijke politiekantoor.

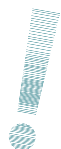
Soms zetten dwangmaatregelen de relatie tussen de aanvrager en de patiënt onder druk. De patiënt koestert dan negatieve gevoelens ten opzichte van diegene die de opname geregeld heeft. Anderzijds zijn er ook patiënten die een gedwongen opname – achteraf gezien – als positief ervaren.

16 “Onze zoon A. is 16,5 jaar. Hij gebruikt al twee jaar allerlei illegale producten. Hij bleef drie maanden thuis van school en de psychiater waar we in begeleiding waren, stelde een opname voor. A. zei tijdens het intakegesprek dat hij geen probleem heeft en helemaal niet opgenomen wenst te worden. Nu wil men hem niet opnemen omdat hij niet gemotiveerd is. Kunnen we hem via het Comité Bijzondere Jeugdzorg dwingen om zich te laten opnemen?

Het Comité Bijzondere Jeugdzorg kan uw minderjarige zoon niet dwingen zich te laten opnemen. Het kan wel raadzaam zijn om advies in te winnen bij het Comité. Zij kunnen samen met u en uw zoon naar de meest geschikte oplossing zoeken. Indien u of uw zoon met het voorstel niet akkoord gaat, dan kan het Comité een bemiddelingsverzoek indienen bij de Bemiddelingscommissie voor Bijzondere Jeugdbijstand. Door bemiddeling tracht deze commissie de hulpverlening terug mogelijk te maken. Men gaat op zoek naar een oplossing waarmee iedereen zich tevreden kan stellen. Indien dit ook niet lukt, dan kan de commissie de zaak uit handen geven. De begeleiding stopt dan. Als de bemiddelingscommissie dit risico niet wil nemen, dan kan zij doorverwijzen naar het parket om toch een ‘verplichte’ vorm van hulp te laten opstarten. Het is de jeugdrechter die hierover beslist. De beslissing van de jeugdrechter is dan wel verplichtend en afdwingbaar. In de praktijk gebeurt het dat, op aanraden van de consulent Bijzondere Jeugdzorg, de minderjarige zich toch laat opnemen vanuit de angst voor een verplichtende maatregel van de jeugdrechter.

17 "Mijn 21-jarige dochter heeft reeds verschillende ontwenningsopnames achter de rug. Na korte tijd waren er telkens conflicten omdat zij zich niet aan de opname-afspraken hield (zij was agressief of gebruikte verder tijdens haar opname). Nu is ze opnieuw bereid om naar intakes te gaan, maar ze wordt nergens nog aanvaard. Kan de hulpverlening weigeren iemand op te nemen?"

Ontwenningsklinieken of therapeutische gemeenschappen (TG) kunnen weigeren iemand op te nemen die zich niet houdt of gehouden heeft aan de gemaakte afspraken. Zeker in de TG's is de groep ook belangrijk en kan één storende cliënt soms voldoende zijn om een goede werking van de hulpverlening onmogelijk te maken. Ook kan de hulpverleningsinstelling een vraag tot opname weigeren omdat het behandelplan van de instelling niet overeenstemt met de hulpvraag van de cliënt. Voorts worden gewelddadige patiënten vaak geweigerd omdat ze medepatiënten en het personeel in gevaar brengen. Tenzij de drugverslaafde in levensgevaar is, en er dus levensreddend moet worden opgetreden, kan men de drughulpverlening niet (wettelijk) verplichten om een bepaalde patiënt op te nemen, ook al omdat er vaak wachtlijsten zijn. Uw dochter kan wel contact opnemen met een ombudspersoon van het Overlegplatform Geestelijke Gezondheidszorg. Op vraag van de patiënt kan de ombudspersoon bemiddelen tussen patiënt en hulpverlening met de bedoeling de communicatie te herstellen. Het adres van deze ombudsfunctie in uw provincie en de namen van hulpverleningsinstellingen die hiermee samenwerken vindt u op www.ombudsfunctieggz.be
Ondertussen is het ook belangrijk dat ú met uw vragen en zorgen ergens terechtkan: u kan contact opnemen met een hulpverleningsinstelling waar specifieke ondersteuning voorzien is voor ouders met een druggebruikend kind. Voor adressen in uw buurt kan u terecht bij De DrugLijn: 078 15 10 20 of www.druglijn.be/site/contact.asp

GERECHTELIJK DOSSIER

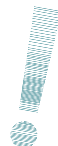
18 "Mijn dochter van 20 is al een paar keer opgepakt wegens winkeldiefstal, druggebruik, rijden onder invloed,... Ik heb nauwelijks nog zicht op alle feiten waarvoor ze in contact gekomen is met de politie of het gerecht. Het is al een lange lijdensweg geweest. En ik weet niet wat er ons nog allemaal boven het hoofd hangt. Is het mogelijk dat wij haar gerechtelijk dossier kunnen inkijken? Tot wie moeten we ons daarvoor wenden?"

Zowel de strafdossiers als het uittreksel uit het strafregister zijn door de ouders niet in te zien omdat het onderzoek geheim is voor iedereen en het uittreksel onder de wet op de privacy valt. Nadien geldt het beroepsgeheim van de onderzoekers en de rechters. Enkel wanneer men zich burgerlijk partij stelt én dus schade heeft geleden door de misdrijven van het kind, kan men toestemming tot inzage krijgen.

19 “Wij zijn getrouwd en hebben drie kinderen. Twee van hen zijn goed terecht gekomen. Aan hen hebben we veel steun gehad. Alleen onze jongste dochter T. is altijd een probleemkind geweest en is het nog. Vanaf haar 16 jaar is zij drugs gaan gebruiken, zowel cannabis als XTC. We hebben heel veel in haar geïnvesteerd, veel van haar schulden betaald. Op dit ogenblik leeft zij van het OCMW en woont ze samen met een vriend die ook aan de drugs is. Samen hebben ze twee lieve kindjes. Haar broer en zus hebben er enorm onder geleden dat hun zus drugs gebruikt. Nog komt zij regelmatig langs om geld te lenen of om zaken te ‘lenen’. We worden een dagje ouder en we denken eraan om onze twee oudste kinderen wat meer te laten erven dan T. Haar helemaal onterven willen we niet, alhoewel we weten dat al ons geld naar drugs zal gaan. Kan dit wettelijk geregeld worden? Of kunnen we beter onze kleinkinderen laten erven? Hoe kunnen we dit best aanpakken?”

ERFENIS

Indien u uw dochter gedeeltelijk wil onterven, dan dient rekening gehouden te worden met een aantal beperkingen.

De ‘wettelijke reserve’

Elk kind heeft recht op een deel van de nalatenschap (woonhuis, bankrekeningen,...) van zijn ouder(s). Dit deel noemen we de ‘wettelijke reserve’. Hoe groot dit deel is, hangt af van het aantal kinderen. U hebt drie kinderen, dit betekent dat elk kind recht heeft op één vierde van uw nalatenschap. (Indien u één kind had, was dit de helft van de nalatenschap; indien twee kinderen, dan had elk kind recht op één derde). Wat buiten deze wettelijke reserve valt, heet het ‘beschikbaar deel’. In uw geval (drie kinderen) is dat één vierde van de nalatenschap. Wat er met dit deel van de nalatenschap gebeurt, kan u door middel van een testament zelf bepalen. Legaten (schenkingen bij testament) aan kleinkinderen zijn bijgevolg mogelijk zolang ze maar vallen binnen dat ‘beschikbaar deel’.

Overlijden van een van de ouders

De nalatenschap bij het overlijden van een van de ouders bestaat normalerwijze uit het eigen vermogen van de overledene enerzijds en de helft van de huwgemeenschap (het gemeenschappelijk vermogen van de ouders) anderzijds. Ouders kunnen echter in een huwelijkscontract of een akte tot wijziging huwelijksvoorwaarden bepalen dat de helft van de huwgemeenschap niet tot de nalatenschap zal behoren maar wel zal toekomen aan de langstlevende van hen. Op die manier kan u als ouders de vererving van goederen uit de huwgemeenschap uitstellen en dit tot het overlijden van de langstlevende ouder. Een akte tot wijziging huwelijksvoorwaarden kost 200 à 300 euro.

Eigen vermogen van de overleden ouder

Zelfs indien het gemeenschappelijk vermogen (huwgemeenschap) toebedeeld wordt aan de langstlevende ouder kan de overleden ouder ook nog een omvangrijk eigen vermogen bezitten (bijvoorbeeld een woonhuis van een overleden grootouder). Hierbij kan men niets anders doen dan de hierboven aangehaalde regels inzake wettelijke reserve en beschikbaar deel toepassen. Indien u als ouders een omvangrijk eigen vermogen hebt, is het bijgevolg aan te raden een testament te maken. U kunt dan 'zoveel als wettelijk mag' goederen vererven aan de broer en zus van T., en bijgevolg kan T. 'zoveel als wettelijk mag' onterfd worden.

Zowel voor het opstellen van een testament als voor de wijziging van de huwelijkse voorwaarden is het nuttig een notaris te raadplegen. Een eerste vrijblijvend advies is gratis.

Noot

Een veelgestelde vraag van ouders is of bij het overlijden van een van de ouders het kind de verkoop van het woonhuis kan eisen. Wettelijk gezien kan dit. Toch is dit in de praktijk weinig haalbaar omdat bij het overlijden van een van de ouders de andere ouder het vruchtgebruik van het woonhuis heeft. Potentiële kopers zijn niet geneigd een woonhuis te kopen, waar ze weliswaar eigenaar van zijn, maar waarin ze zelf niet kunnen wonen of dat ze niet kunnen verhuren.

inhoud

DRUGS EN DE WET

MINDERJARIGEN DIE ILLEGALE DRUGS BEZITTEN EN/OF GEBRUIKEN

De wet van 2003 is niet van toepassing op minderjarigen (jonger dan 18 jaar): bezit en gebruik van zowel cannabis als van andere illegale drugs blijft in alle omstandigheden verboden. Wordt een minderjarige betrapt met drugs, dan maakt de politie een proces-verbaal op en bezorgt dit aan het parket. Bij de opmaak van het proces-verbaal worden ook de ouders verwittigd.

Het parket beslist wat er met het dossier gebeurt. Er zijn verschillende mogelijkheden:

- **Waarschuwingsoproeping**
  Als de feiten niet ernstig genoeg zijn om de jongere voor de jeugdrechter te brengen en men toch een duidelijk signaal wil geven dat de feiten niet gedoogd worden, kan het parket de jongere een waarschuwingsbrief sturen of worden de jongere en zijn ouders opgeroepen.
- **Bemiddelingsvoorstel**
  Dit is een overleg tussen de minderjarige, zijn ouders en het slachtoffer, met een neutrale bemiddelaar erbij. Het herstel kan symbolisch zijn of in natura. Omdat er een slachtoffer moet zijn, komt dit niet zo vaak voor bij drugbezit.
- **Ouderstage voorstellen**
  Wanneer de ouders duidelijk nalatig en onverschillig zijn ten aanzien van het delinquente gedrag van hun kind, kan hen uitzonderlijk een ouderstage voorgesteld worden.
- **Seponering**
  (het dossier klasseren zonder gevolg):
  - met waarschuwingsbrief;
  - met doorverwijzing naar vrijwillige hulpverlening;
  - zonder meer.

De minderjarige is niet verplicht om in te gaan op de voorstellen van het parket en kan ervoor kiezen om zijn zaak door een rechter te laten beoordelen.

Als het parket zelf wil dat de jongere vervolgd wordt, dan moet het dossier voldoende aanwijzingen van schuld bevatten.

In een eerste fase kan de jeugdrechter gevraagd worden om een voorlopige maatregel van behoeding, bewaring en onderzoek te nemen.

Volgende voorlopige maatregelen kunnen worden genomen:

- maatschappelijk onderzoek naar de persoonlijkheid van de jongere, eventueel in combinatie met maximum dertig uren gemeenschapsdienst;
- bemiddelingsvoorstel (zie p. 35);
- voorlopige maatregelen:
  - behoud van de minderjarige in zijn leefomgeving met toezicht van de sociale dienst of onder voorwaarden;
  - plaatsing in pleeggezin, private voorziening, open of gesloten gemeenschapsinstelling, federaal detentiecentrum.

Vindt de parketmagistraat dat er voldoende aanwijzingen zijn in het dossier en dat de zaak voldoende ernstig is, op basis van de observaties tijdens de voorlopige maatregel, dan zal hij in een tweede fase van de procedure de jongere (en zijn ouders) voor de jeugdrechtbank laten verschijnen. Zoniet zal hij seponeren. In dat geval houdt de voorlopige maatregel op en wordt het dossier gesloten.

Wanneer het parket de jongere wel degelijk voor de jeugdrechter laat verschijnen, kan de jeugdrechtbank een van de volgende jeugdbeschermingsmaatregelen nemen, met een wettelijk vastgelegde volgorde van voorkeur:

Voorstel herstelrechtelijk aanbod
Het herstelrechtelijk aanbod bestaat uit herstelbemiddeling of herstelgericht groepsoverleg (hergo). Dit laatste is overleg tussen het slachtoffer, de jongere en andere personen die hen ondersteunen, samen met een onafhankelijk bemiddelaar. Er wordt getracht tot afspraken te komen die voor alle betrokkenen aanvaardbaar zijn en die tot doel hebben de gevolgen van het gepleegde feit te herstellen.

Geschreven project
In een geschreven project verwoordt de jongere welke verbintenissen hij wil opnemen om het misdrijf 'goed te maken'.

Ambulante maatregelen (de jongere blijft in zijn oorspronkelijke leefomgeving):
- berisping: dit is een vermaning door de jeugdrechtbank, waarna het dossier afgesloten wordt;
- ondertoezichtstelling: de sociale dienst van de jeugdrechtbank krijgt de opdracht om de evolutie van de jongere verder op te volgen;
- intensieve educatieve begeleiding;
- prestatie van opvoedkundige aard en van algemeen nut, maximum 150 uren (ook gekend als gemeenschapsdienst); als deze goed wordt uitgevoerd, wordt het dossier afgesloten;
- volgen van een ambulante behandeling bij een psychologische of psychiatrische dienst, bij een dienst voor seksuele opvoeding of bij een dienst die deskundig is op het gebied van alcohol- of drugverslaving.

Plaatsing in pleeggezin, private voorziening, open gemeenschapsinstelling

Plaatsing in een gesloten afdeling van de gemeenschapsinstelling of de jeugdgevangenis van Everberg.

• • •

Deze maatregelen kunnen steeds worden gewijzigd, ingetrokken of verlengd, met bepaalde beperkingen wat betreft plaatsing in gesloten voorzieningen, en met uitzondering van de berisping en de gemeenschapsdienst, die 'aflopende' maatregelen zijn.
Uitzonderlijk kan de minderjarige, vanaf zestien jaar, uit handen worden gegeven. Dit betekent dat hij ofwel verwezen wordt naar een bijzondere kamer van de jeugdrechtbank, die het volwassen strafrecht mag toepassen, ofwel naar het hof van assisen, dat dan ook het strafrecht toepast.
Een levenslange gevangenisstraf kan echter niet voor feiten gepleegd tijdens de minderjarigheid.

MINDERJARIG EN ILLEGALE DRUGS – OOK CANNABIS

MEERDERJARIGEN DIE CANNABIS BEZITTEN EN/OF GEBRUIKEN

Sinds 2003 wordt er voor meerderjarigen een onderscheid gemaakt tussen cannabis en andere illegale drugs. Is een meerderjarige in het bezit van een kleine hoeveelheid cannabis voor persoonlijk gebruik, dan zal er – bij vaststelling van bezit – een vereenvoudigd procesverbaal worden opgesteld, waarin ondere andere worden opgenomen:

- plaats en datum van de feiten;
- aard van de feiten (type en hoeveelheid cannabis);
- identiteit van de meerderjarige;
- samenvatting van de versie van de feiten van de meerderjarige.

Verder wordt de meerderjarige nog eens herinnerd aan de norm: cannabis is verboden.

Cannabis voor persoonlijk gebruik houdt in:

- maximum hoeveelheid van drie gram;
- één geteelde vrouwelijke plant.

In volgende gevallen wordt er wel een volwaardig procesverbaal opgemaakt:

- Als er verzwarende omstandigheden zijn:
  - betrokkenheid van minderjarigen: gebruik (van eender welke illegale drug) in aanwezigheid van minderjarigen, verhandelen in aanwezigheid van minderjarigen of het aanzetten tot gebruik door minderjarigen;
  - lid of leider zijn van een georganiseerde handel in drugs;
  - bij iemand anders een ongeneeslijke ziekte, blijvende arbeidsongeschiktheid, verlies van een orgaan, zware verminking of de dood veroorzaken door gebruik.

- Als de openbare orde verstoord wordt:
  - bezit in een strafinrichting of instelling voor jeugdbescherming;

- bezit in een school of gelijkaardige instelling of in hun onmiddellijke omgeving. Dit zijn plaatsen waar leerlingen zich verzamelen of elkaar ontmoeten (bijvoorbeeld halte openbaar vervoer of park in de nabijheid van een school);
- ostentatief bezit in een openbare plaats of een plaats die toegankelijk is voor het publiek (bijvoorbeeld een ziekenhuis).

De procureur zal rekening houden met plaatselijke omstandigheden en kan een bijzondere richtlijn verspreiden naar aanleiding van massabijeenkomsten (bijvoorbeeld een festival).

— In uitzonderlijke gevallen, namelijk wanneer de meerderjarige niet in België woont of in een andere arrondissement dan datgene waar hij betrapt wordt en wanneer de meerderjarige meerdere vrouwelijke planten bezit.

Volgende zaken waren al verboden en blijven verboden:
- cannabis verkopen of gratis uitdelen (dealen);
- rijden onder invloed van cannabis.

In al deze gevallen stelt de politie een volwaardig proces-verbaal op en bezorgt dit aan het parket.

Het parket beschikt over volgende mogelijkheden:
- Seponering
  De zaak wordt zonder gevolg geklasseerd en de meerderjarige moet niet voor de rechtbank verschijnen. Hij krijgt wel een waarschuwing van de politie en wordt eventueel doorverwezen naar de drughulpverlening.
- Minnelijke schikking
  De meerderjarige betaalt op vraag van het parket een bepaalde geldsom, waardoor hij niet voor de rechtbank moet verschijnen. Door de betaling vervalt de strafvordering. Er is geen vervolging meer mogelijk voor dat feit en er komt dan ook niets op het strafblad.

- Pretoriaanse probatie
  Het dossier wordt zonder gevolg geklasseerd mits de meerderjarige aan bepaalde voorwaarden voldoet (bijvoorbeeld hulpverlening opzoeken). Als aan de voorwaarden voldaan zijn, blijft de zaak zonder gevolg. Als de meerderjarige de voorwaarden niet naleeft, is het mogelijk dat hij alsnog voor de rechter moet verschijnen.
- Doorverwijzing naar de correctionele rechtbank
  De correctionele rechtbank blijft bevoegd voor de bestraffing van cannabisbezit voor persoonlijk gebruik, ook al is sinds de wetswijziging de correctionele straf vervangen door een minder zware politionele straf (gelijkaardig aan de straffen voor openbare dronkenschap).

Er worden vier politionele straffen onderscheiden:
- geldboete van 15 tot 25 euro voor een eerste overtreding;
- geldboete van 26 tot 50 euro in geval van herhaling binnen een jaar na de eerste overtreding;
- gevangenisstraf van 8 dagen tot 1 maand en een geldboete van 50 tot 100 euro in geval van een nieuwe herhaling binnen jaar na de tweede veroordeling;
- gevangenisstraf van 3 maanden tot 1 jaar en/of een geldboete van 1.000 tot 100.000 euro bij openbare overlast.

Noot:
Alle bedragen moeten in realiteit vermenigvuldigd worden met vijf.

Gaat cannabisbezit gepaard met verzwarende omstandigheden, dan blijven de correctionele straffen van de wet van 24 februari 1921 volledig van toepassing: geldboete en/of gevangenisstraf.

Bij invoer, vervaardiging, vervoer en aanschaf van cannabis niet voor persoonlijk gebruik geldt een strafverzwaring. De rechtbank moet steeds een geldboete én een gevangenisstraf uitspreken, terwijl vroeger in bepaalde gevallen enkel een geldboete of een gevangenisstraf uitgesproken werd.

MEERDERJARIG EN CANNABIS

MEERDERJARIGEN DIE ANDERE ILLEGALE DRUGS BEZITTEN EN/OF GEBRUIKEN

Voor het bezit en/of gebruik van andere illegale drugs dan cannabis wordt er altijd een proces-verbaal opgemaakt en doorgestuurd naar het parket.
Bij het parket kan de procureur dezelfde maatregelen treffen als voor cannabisbezit en/of - gebruik, namelijk seponering, minnelijke schikking, pretoriaanse probatie en doorverwijzing naar de correctionele rechtbank (zie p. 42).

Als de zaak door het parket wordt doorverwezen naar de correctionele rechtbank, is er wel een verschil: waar er voor cannabis minder zware politionele straffen mogelijk zijn, gelden voor andere illegale drugs enkel de correctionele straffen uit de wet van 24 februari 1921.

De correctionele rechtbank kan volgende maatregelen nemen:

— De algemene regel is dat u voor drugzaken een gevangenisstraf tussen drie maanden en vijf jaar en een geldboete tussen 1.000 en 100.000 euro kan krijgen (vermenigvuldig met vijf, in werkelijkheid dus van 5.000 tot 500.000 euro).
De wet bepaalt dus een minimum- en een maximum-straf, waartussen de rechter de straf kan bepalen. Zo kan de straf aangepast worden aan de situatie van de persoon en aan de gepleegde feiten. De rechtbank kan rekening houden met verzwarende omstandigheden (zie p. 41).

Wanneer er daarentegen verzachtende omstandigheden zijn, kan de rechtbank een lichtere straf uitspreken. Ze kan bijvoorbeeld een deel van de gevangenisstraf of boete voorwaardelijk uitspreken.
Bijvoorbeeld: van een geldboete van 5.000 euro moet men slechts 500 euro betalen. Zolang de meerderjarige gedurende een opgelegde proefperiode (maximum vijf jaar) op het rechte pad blijft, moet hij de rest van de boete niet betalen.

— Naast een gevangenisstraf en een geldboete, kan de rechtbank ook alle zaken die verband houden met de inbreuk en die in beslag genomen werden, verbeurd verklaren. De drugwetgeving maakt dit ook mogelijk wanneer ze geen eigendom zijn van de betichte. Bijvoorbeeld: de auto van een vriend waarmee drugs vervoerd werden, of geld dat verdiend werd met dealen.

— De rechtbank kan de straf eveneens opschorten of uitstellen, al dan niet onder bepaalde voorwaarden. Als er voorwaarden worden opgelegd, heet dat probatie-opschorting of probatie-uitstel. Bij probatie-opschorting wordt geen straf uitgesproken zolang men zich aan de voorwaarden houdt; bij probatie-uitstel wordt er wel een straf uitgesproken maar wordt ze niet uitgevoerd als de betichte de voorwaarden naleeft. Bij probatie-opschorting komt er geen vermelding op het strafblad, bij een probatie-uitstel komt de veroordeling er wel op te staan.

De voorwaarden kunnen bijvoorbeeld zijn: geregeld een centrum voor hulpverlening opzoeken, niet omgaan met druggebruikers, geen alcohol en andere drugs gebruiken, een vormingscursus over drugs volgen.
De rechter heeft ook de mogelijkheid om een werkstraf op te leggen. Dit is een straf waarbij de veroor-

deelde verplicht wordt om een aantal uren te werken ten bate van de gemeenschap.

Na uitspraak door de rechter is het de probatiecommissie die er samen met de justitieassistent op toeziet dat de opgelegde voorwaarden worden nageleefd of de werkstraf wordt uitgevoerd.

Houdt men zich niet aan de voorwaarden, dan kan de probatiecommissie aan het parket vragen om de zaak opnieuw voor de rechtbank te brengen. De rechtbank kan dan tot een effectieve straf/boete veroordelen of opnieuw een probatiemaatregel opleggen met aangepaste voorwaarden.

Belangrijk om weten is dat probatiemaatregelen veel gebruikt worden bij inbreuken op de drugwet.

MEER ADVIES, MEER WETEN

Wetswinkels

In een wetswinkel krijgt u een eerste algemeen en oriënterend advies. Er wordt geen advies gegeven per telefoon of brief. Het advies kost 15 euro per consultatie. Raadpleeg www.dewetswinkel.be (rubriek 'afdelingen') voor een adres in uw buurt.

Pro-Deoadvocaat

Een pro-Deoadvocaat kan u vinden door een vraag te richten aan het bureau van juridische bijstand (BJB).
Adressen van het BJB in uw regio vindt u op:
www.advocaat.be (rubriek 'advies en bijstand', en vervolgens rubriek 'juridische tweedelijnsbijstand).

Commissie voor Juridische Bijstand

Een eerste gratis oriënterend advies kan u bekomen bij de Commissie voor Juridische Bijstand die zitdagen organiseert waar advocaten eenvoudig advies verlenen. Voor een adres en zitdagen in uw buurt: zie www.advocaat.be (rubriek 'advies en bijstand', en vervolgens 'juridische eerstelijnsbijstand').

Justitiehuizen

In elk gerechtelijk arrondissement is er een justitiehuis waar u onder meer terechtkan voor gratis juridisch advies. Meer info en adressen vindt u op www.just.fgov.be (rubriek 'informatie', vervolgens 'gerechtelijke adressen', kies dan een gemeente en klik op 'lijst' (justitiehuis); of: rubriek 'informatie', vervolgens rubriek 'justitie van a tot z', ten slotte rubriek 'justitiehuizen').

Lectuur

Mijn kind en drugs: antwoorden voor ouders, T. Van Reybrouck & F. Van Hende
Jongeren, ouders en drugs, Helga De Ridder
Drug-skenner, Geert Dom
Leven met een verslaafde, Frieda Matthys
De rechten van de jongeren. Opvoeding-gezondheid-vrije tijd-aansprakelijkheid, Verbruikersunie Test-Aankoop (2005)

DE DRUGLIJN

078-15-10-20

Voor informatie- en hulpvragen kan u terecht bij de DrugLijn
Via telefoon: 078 15 10 20
Een team van beantwoorders zit klaar voor een persoonlijk gesprek. Zij luisteren naar uw verhaal en geven concrete informatie en/of een eerste advies. Ze weten ook waar u als ouder in uw buurt terecht kan voor hulp. De DrugLijn werkt anoniem, objectief en vertrouwelijk.
Ma-vr 10u-20u/vanaf een vast toestel belt u aan voordeeltarief.

Via www.druglijn.be
U kan anoniem uw vraag mailen via:
www.druglijn.be/contact. Uw mail wordt binnen vijf werkdagen beantwoord. Op de website van de DrugLijn vindt u meer dan tweehonderd pagina's informatie over drank, drugs, pillen en gokken.

